

Fundacja „2 Koła”
34-400 Nowy Targ
Rynek 18

tel. 18 300 02 17
fundacja2kola@gmail.com
www.2kf.pl

KONCEPCJA WYZNACZENIA I OZNAKOWANIA TRAS ROWEROWYCH NA TERENIE GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA

**Sporządził zespół projektowy Fundacji „2 Koła”:
mgr inż. Karol Gątkiewicz
dr Rafał Krocak
mgr Adam Perchał**

Bukowina Tatrzańska, dnia 09.11.2016

PROTOKÓŁ ZDAWCZO ODBIORCZY

W dniu 04.11.2016, potwierdzam przekazanie koncepcji wyznaczenia i oznakowania szlaków rowerowych na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska zgodnie z umową Nr. DP.222.2.2.201 z dnia 06.06.2016

STRONA PRZEKAZUJĄCA
A. Perchani

STRONA PRZYJMUJĄCA
Zdzisław J. J.

SPIS TREŚCI

Wstęp	1
1. Szlaki rowerowe – markowy produkt gminy Bukowina Tatrzańska	3
2. Funkcje zagospodarowania turystycznego	6
3. Walory turystyczne gminy Bukowina Tatrzańska	11
4. Organizacja szlaków rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska	13
4.1. Kolarstwo szosowe	18
4.2. Szlaki rowerowe typu off-road cycling	19
4.3. Szlak Górnej Białki	20
4.4. Szlak – Jurgów – szczyt stacji narciarskiej	24
4.5. Szlak rowerowy nr „101”	25
5. Oznakowanie szlaków rowerowych	26
6. Administrowanie systemem szlaków rowerowych	30
7. Ogólna charakterystyka działań marketingowych	33
7.1. Trendy w turystyce	36
7.2. Wielkość i charakter ruchu turystycznego w regionie	38
7.3. Budowa przekazu marketingowego	40
7.3.1. Reklama	42
7.3.2. Public Relations	44
7.4. Rekomendowane środki promocji	46
7.4.1. Media	46
Podsumowanie	48
Karta szlaku nr 1	49
Karta szlaku nr 2	50
Karta szlaku nr 3	51
Karta szlaku nr 4	52
Karta szlaku nr 5	53
Karta szlaku nr 6	54
Karta szlaku nr 7	55
Karta szlaku nr 8	56

Karta szlaku nr 9	57
Karta szlaku nr 9 – rzut na ewidencję	58
Karta szlaku nr 9 – szczegółowy rzut na ortofotomapie	59
Karta szlaku nr 9 – wykaz działek	60
Karta szlaku nr 10	61
Karta szlaku nr 11	62
Karta szlaku nr 12	63
Karta szlaku nr 13	64
Karta szlaku nr 14	65
Karta szlaku nr 15	66
Karta szlaku nr 16	67
Karta szlaku nr 17	68
Karta szlaku nr 18	69

Wstęp

Niniejsze opracowanie zostało zrealizowane na zlecenie Urzędu Gminy w Bukowinie Tatrzańskiej. Jego celem jest przedstawienie możliwości rozwoju szlaków rowerowych w gminie, ich połączenia z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego oraz spójne oznakowanie.

Opracowanie zostało wykonane w oparciu o przeprowadzenie analiz własności gruntów, przebiegu dróg gminnych oraz inwentaryzacji terenowej. Prace terenowe prowadzone były w okresie od maja do września 2016 r.

Autorom niniejszego opracowania przyświecał nadrzędny cel w postaci stworzenia atrakcyjnych szlaków rowerowych w oparciu o unikatowe walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne, wpisujące się we współczesny model uprawiania turystyki, oparty na modelu „3E”, który oznacza: rozrywkę, ekscytację, edukację (entertainment, excitement, education).

Rozrywka to nieodłączny element wakacyjnego wypoczynku, bez względu na rodzaj płci i przedział wiekowy. Różny jest tylko typ i rodzaj preferowanej rozrywki. Ekscytacja związana jest z poznawaniem nowych miejsc, to ona decyduje o postrzeganiu ośrodka recepcji turystycznej i ma charakter całkowicie subiektywny. To pod jej wpływem oceniana będzie oferta i jakość oferowanych usług i atrakcji przez osoby przyjezdne. To również ekscytacja będzie głównym bodźcem wpływającym na przekazywaną opinię pozostałym uczestnikom rynku turystycznego. Warto pamiętać, że ekscytacja powinna być nie tylko domeną osób przyjezdnych, ale również mieszkańców. To ich postawa może być kluczowym elementem postrzegania regionu na zewnątrz, gdyż stali mieszkańcy są najważniejszymi ambasadorami regionu.

Edukacja - bez niej współczesne społeczeństwo nie mogłoby się rozwijać w sposób dynamiczny i wszechstronny. Wakacyjny relaks to dobry czas na edukację, której proces odbywa się w sposób niesformalizowany i nieprzypominający szkolnych metod. To od organizatorów lokalnego rynku turystycznego, ich podejścia i zaangażowania w proces tworzenia produktu turystycznego, zależeć będzie atrakcyjność oferty turystycznej opartej na elementach edukacyjnych.

Uwzględniając warunki fizyczno-geograficzne gminy Bukowina Tatrzańska, należy wyraźnie zaznaczyć jej wyjątkowe położenie oraz walory krajoznawcze i przyrodnicze, które stanowią istotny bodziec związany z uprawianiem różnych form turystyki, zwłaszcza turystyki rowerowej.

Położenie gminy na terenie województwa małopolskiego oraz jej walory turystyczne są istotnym atutem wpływającym na rozwój lokalnego rynku turystycznego.

Wielkość ruchu turystycznego w Małopolsce stale rośnie i od wielu lat cieszy się niesłabnącą popularnością wśród przyjezdnych, którzy wydali w tym regionie około 11,2 mld złotych. W roku 2014 region odwiedziło przeszło 13,1 mln gości i była to wartość większa prawie o 4% w stosunku do roku poprzedniego. W nadchodzącym latach wielkość ta prawdopodobnie będzie rosła, co jest spowodowane między innymi organizacją Światowych Dni Młodzieży w Krakowie i prowadzoną z związku z tym intensywną kampanią marketingową, wykorzystującą różne kanały przekazu informacji.

1. Szlaki rowerowe – markowy produkt gminy Bukowina Tatrzańska

Warunki fizyczno-geograficzne, które determinują rozwój lokalnego ruchu turystycznego w gminie Bukowina Tatrzańska mogą warunkować rozwój turystyki rowerowej w oparciu o już istniejącą infrastrukturę drogową, jak również w oparciu o unikatowe walory przyrodnicze i krajoznawcze.

Proponowany podział szlaków i tras rowerowych w gminie przedstawia się następująco:

- 1) Trasy specjalistyczne przeznaczone do uprawiania kolarstwa szosowego. Ruch odbywać się będzie wyłącznie po drogach asfaltowych będących składową dróg publicznych. W tego typu turystyce istotne są parametry techniczne tras, umożliwiające przeprowadzanie treningów kolarskich bądź organizację zawodów kolarskich. Już istniejący nieformalny szlak Tour de Pologne jest tego dobrym przykładem. Wartość poznawcza i krajoznawcza w tego typu aktywności nie jest dominująca, ale tworzy tło dla realizowanej aktywności fizycznej związanej z uprawianiem kolarstwa szosowego.
- 2) Szlaki do uprawiania turystyki rowerowej typu terenowego, określane jako *off-road cycling*, które zostały przystosowane do poruszania się dla większości typu rowerów (crossowe, trekkingowe, MTB). W tym przypadku ruch będzie się odbywał po drogach polnych i szutrowych. Istotnym elementem tego typu uprawiania modelu turystyki jest aspekt krajoznawczy i poznawczy łączący w sobie elementy ekscytacji oraz edukacji historycznej, kulturowej jak również przyrodniczej.

Planowany system tras rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska w zamyśle projektantów, ma stać się markowym produktem turystycznym, który będzie stanowił wyróżnik nie tylko samej gminy, ale również całego regionu. Mając na uwadze plany rozwoju szlaków rowerowych w sąsiednich jednostkach samorządu terytorialnego należy podkreślić, iż tereny gminy Bukowina stanowią istotny element zapewniający ciągłość połączeń w ramach zintegrowanego systemu szlaków rowerowych w regionie.

Projektowany system szlaków rowerowych może stanowić podstawę istniejącego w umyśle turysty wyobrażenia i oczekiwania związanego z pobytem w regionie. Elementy te mają zróżnicowany charakter, a zalicza się do nich:

- Dziedzictwo, czyli ogół procesów powstałych w wyniku naturalnych procesów przyrodniczych i działalności człowieka, kształtujący przestrzeń geograficzną, w której odbywa się działalność związana z uprawieniem turystyki,
- Infrastruktura, obejmująca elementy powstałe w wyniku działalności człowieka i mające na celu rozwój turystyki: baza turystyczna i paraturystyczna, regionalne imprezy, oznakowanie szlaków i tras turystycznych, materiały marketingowe itp.,
- Wartość dodana, którą tworzą te atrybuty gminy, które przynoszą satysfakcję turystom podczas realizowania wypoczynku związanego z różnego rodzaju aktywnością,
- Organizacja i zarządzanie, czyli wszystkie te elementy, które pozwalają funkcjonować pojedynczym elementom w formie spójnej całości. Ten element w całości jest zależny do Urzędu Gminy, gdyż to on pełni rolę stymulanta w rozwoju lokalnej gospodarki turystycznej i na nim spoczywa obowiązek efektywnego zarządzania infrastrukturą turystyczną.

Budowanie systemu szlaków rowerowych w gminie pod takim kątem, pozwoli na wykreowanie produktu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne. Dalsza działalność związana z zarządzaniem systemem szlaków pozwoli na komercjalizację projektu, przynosząc w perspektywie pozytywne oddziaływanie szlaków i powstałej infrastruktury na region, które przejawiać się będzie we wzroście ruchu turystycznego w gminie oraz zwiększeniem jej rozpoznawalności wśród gości przyjezdnych. Związane jest to z dwoma istotnymi czynnikami budującymi przewagę konkurencyjną miejsca obszaru recepcji turystycznej:

- Zadowoleniem konsumentów, którzy postrzegać będą gminę jako obszar atrakcyjny do wypoczynku, spędzania czasu wolnego czy realizowania swoich pasji związanych z różnymi formami aktywności. Zadowolenie gości przyjezdnych z pobytu na terenie gminy może skutkować, iż w sposób świadomy lub nie staną się jej „ambasadorami” na rynku zewnętrznym. Pozytywne skojarzenia, które będą funkcjonowały w świadomości turysty, a związane z pobytem na terenie gminy mogą wpłynąć na decyzje związane z planowaniem wypoczynku, mogą również być atrybutem wykorzystywanym przy polecaniu miejsc wartych odwiedzenia,
- Wzrostem konkurencyjności branży turystycznej, która poprzez rozwój usług, powstawanie nowych miejsc pracy stać się może czynnikiem napędzającym lokalną

gospodarkę. Jej rozwój jest powiązany ze zwiększeniem ruchu turystycznego w gminie Bukowina Tatrzańska, podniesieniem konkurencyjności usług turystycznych, rozszerzeniem letniej oferty turystycznej oraz budowy wizerunku na zewnątrz i zwiększeniem możliwości realizacji czas wolnego. Połączenie różnorodnych potrzeb związanych z wypoczynkiem stanowić będzie dodatkowy atut podczas wyboru miejsca recepcji turystycznej.

2. Funkcje zagospodarowania turystycznego

Istotą zagospodarowania turystycznego jest działalność mająca na celu przystosowanie przestrzeni geograficznej do potrzeb związanych z obsługą ruchu turystycznego. W działalności tej wyróżnia się trzy podstawowe elementy składowe:

1. Ochrona i przystosowanie dla potrzeb ruchu turystycznego walorów turystycznych.

Jedną z najczęściej spotykanych form udostępnienia dla szerokiej grupy odbiorców określonych walorów jest wytyczenie ciągów komunikacyjnych (szlaków) samochodowych, pieszych oraz rowerowych. Szlaki te powinny się charakteryzować wyznaczonym początkiem i końcem wędrówki, atrakcyjnym przebiegiem oraz oznakowaniem. Szlaki pełnią rolę krajoznawczą oraz edukacyjną, która to w obecnym modelu turystyki odgrywa decydującą rolę.

Pod pojęciem „walor turystyczny” należy rozumieć zespół elementów środowiska naturalnego oraz elementów poza przyrodniczych, które – wspólnie lub każde z osobna – są przedmiotem zainteresowań turysty. Biorąc pod uwagę motywy, jakimi kieruje się turysta, walory turystyczne możemy podzielić na:

- Wypoczynkowe, czyli pozostające w ścisłej zależności od warunków środowiska naturalnego. Nieprzekształcona przyroda, czysta i uporządkowana przestrzeń, możliwość obcowania ze środowiskiem naturalnym, możliwie jak najmniej przekształconym przez człowieka,
- Specjalistyczne, które stanowi zespół cech środowiska naturalnego umożliwiający uprawianie różnych form turystyki kwalifikowanej. Komplementarność tej formy przejawiać się może we wzajemnym uzupełnianiu się różnych możliwości realizacji pasji związanych z wypoczynkiem. Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska dobrym przykładem jest połączenie aktywności fizycznej z wypoczynkiem w basenach termalnych. Wzajemne uzupełnianie oferty podnosi atrakcyjność obszaru recepcji turystycznej związanej z planowaniem wyjazdów wypoczynkowych,
- Krajoznawcze, które obok osobliwości przyrodniczych obejmują elementy kultury materialnej i duchowej. W turystyce rowerowej motywy krajoznawcze odgrywają istotną rolę związaną z jej uprawianiem.

Koncepcja związana z rozwojem turystyki rowerowej, której przejawem będzie budowa i wyznaczenie szlaków turystycznych w gminie łączy w jedną spójną całość przedstawione powyżej walory.

Każdy z nich może istnieć samodzielnie w świadomości turysty, ale również każdy z nich poprzez wzajemne uzupełnianie podnosi atrakcyjność turystyczną gminy. W odbiorze produktu turystycznego - jakim mają szansę stać się szlaki rowerowe – dużą rolę odgrywa czynnik psychologiczny, a więc subiektywne postrzeganie oferowanych przez gminę atrakcji oraz ich dostępność dla ruchu rowerowego.

W organizacji infrastruktury rowerowej nie można pominąć istotnych z punktu widzenia turysty:

- Miejsc parkingowych umożliwiających bezpieczne pozostawienie jednośladów w celu zwiedzania, odpoczynku itd.
- Materiałów marketingowych w postaci map, przewodników, folderów i innych narzędzi przydatnych podczas zdobywania informacji,
- Zapewnienia odpowiednich miejsc noclegowych, żywieniowych oraz wypoczynkowych,
- Punktów węzłowych, które łączą szlaki piesze, rowerowe z siecią połączeń drogowych.

Fot. 1. Przykładowe miejsce obsługi rowerzystów

Fot. 2. Punkt naprawy rowerów

2. Zapewnienie dostępności komunikacyjnej obszarów, miejscowości i obiektów stanowiących cele wyjazdów turystycznych.

Jedna z najistotniejszych kwestii stanowiących o atrakcyjności gminy związana jest z dostępnością komunikacyjną miejscowości pozostających w administracyjnym zarządzaniu przez gminę. Pod pojęciem „dostępność komunikacyjna” należy rozumieć:

- Drogi dojazdowe do miejscowości gminy, obejmujące połączenia drogowe,
- Organizację komunikacji publicznej na terenie gminy i jednostek sąsiednich, którą tworzą prywatni przewoźnicy posiadający w swoim taborze autokary o różnej pojemności,
- Dostępność parkingów zlokalizowanych w punktach węzłowych, tworzących przecięcie dróg publicznych ze szlakami rowerowymi. Bezpieczne pozostawienie samochodu i udanie się na wycieczkę rowerową, stanowić będzie – jak pokazuje doświadczenie Nowego Targu – istotną kwestię wpływającą na zainteresowanie systemem szlaków rowerowych w gminie,
- Stan i rodzaj szlaków turystycznych oraz ich oznakowanie. Uwzględniając różne formy turystyki rowerowej należy uwzględnić odmienne oczekiwania co do stanu technicznego szlaków rowerowych. Szlaki do jazdy terenowej to poruszanie się na rowerze w bezpośrednim kontakcie z warunkami przyrodniczymi, po nawierzchni zbliżonej do naturalnego podłoża. Oznakowanie szlaków turystycznych to kwestia istotna z punktu widzenia obsługi ruchu turystycznego. Spójność oznaczeń wpływać będzie na komfort podróżujących turystów oraz bezpieczeństwo osób poruszających się po nich.

Fot. 3. Przykładowe miejsce obsługi rowerzystów

3. Zapewnienie turystom niezbędnych warunków egzystencji w miejscu lub na szlaku będącym celem podróży, poprzez wyposażenie ich w odpowiednie urządzenia obsługowe. Głównie dotyczy to bazy noclegowej mieszczącej się w pobliżu szlaków i atrakcji turystycznych, oznakowania w postaci tablic, informatorów, przewodników bądź innych nośników przydatnych dla turysty oraz wyposażenie szlaków w schrony, wiaty wypoczynkowe, miejsca rekreacji, tablice informacyjne, oznakowanie szlaków turystycznych.

Kwestią podstawową zapewniającą odpowiednią obsługę ruchu turystycznego jest baza noclegowa, którą tworzą gospodarstwa agroturystyczne, kwatery prywatne jak również obiekty podlegające kategoryzacji czyli hotele i pensjonaty. Poniższe zestawienie zawiera najważniejsze udogodnienia dla turystów rowerowych, jakie mogą im zaoferować obiekty noclegowe.

l.p.	Udogodnienie	Cecha szczególna
1.	Oznaczenie zewnętrzne	Zewnętrzna wizualizacja graficzna na budynku informująca „obiekt przyjazny rowerzystom”.
2.	Bezpieczne miejsce parkingowe	Obiekt wyposażony w bezpieczne stojaki rowerowe w kształcie odwróconej litery „u”, zamykane pomieszczenie, komórka lub garaż umożliwiające bezpieczne pozostawienie rowerów.
3.	Miejsce do mycia rowerów	Stanowisko służące do mycia rowerów. Nie musi być wyposażone w myjkę ciśnieniową, wystarczy wąż ogrodowy z regulacją strumienia i miękka szczotka.
4.	Kącik serwisowy	Miejsce wyposażone w podstawowe narzędzia mogące służyć do naprawy rowerów.
5.	Instrukcja w języku angielskim	Wizualizacja roweru z opisanymi w j. angielskim częściami roweru. Przydatna zwłaszcza podczas obsługi turystów zagranicznych.
6.	Mini kiosk z częściami	Możliwość zakupu w recepcji podstawowych części rowerowych typu: dętki, smar do łańcucha, baterie do oświetlenia itp.

Tab.1. Baza noclegowa - miejsca przyjazne rowerzystom

Istotnym elementem ułatwiającym turystom poruszanie się po szlakach oprócz oznakowania, jest ich wyposażenie w niezbędne urządzenia. Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska zaliczyć można do nich:

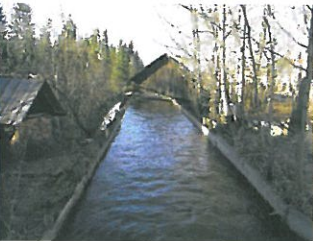
- Wiaty/schrony turystyczne – miejsca zadaszone, wyposażone w ławy do siedzenia oraz stół. Zapewniające schronienie przed deszczem, burzą, przystosowane do krótkotrwałego odpoczynku,
- Turystyczne tablice informacyjne – wyposażone w mapę poglądową szlaków rowerowych w gminie oraz inne informacje przydatne turystom,
- Tablice informacyjne – opisujące miejsca ciekawe, zlokalizowane bezpośrednio przy atrakcjach turystycznych,
- Miejsca obsługi rowerzystów – wyposażone w urządzenie wielofunkcyjne umożliwiające dokonanie podstawowych napraw,

- Parkingi rowerowe – miejsca wyposażone w stojaki rowerowe umożliwiające bezpieczne pozostawienie rowerów,
- Punkty widokowe – zapewniające doznania związane z podziwianiem krajobrazów. Mogą być wyposażone w schrony turystyczne, tablice informacyjne.

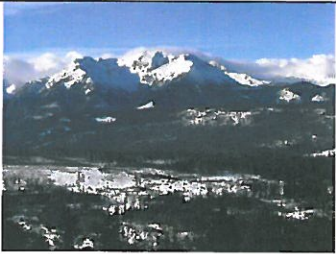
3. Walory turystyczne gminy Bukowina Tatrzańska

Unikatowy charakter gminy Bukowina Tatrzańska przejawia się w sposób szczególny w jej walorach przyrodniczych, krajoznawczych oraz wypoczynkowych. Do walorów krajoznawczych zalicza się osobliwości przyrody, pomniki przyrody, rezerваты, parki narodowe, ale również elementy kultury materialnej jak zabytki, folklor czy obiekty kultury narodowej. Walory wypoczynkowe są ściśle powiązane ze stanem środowiska naturalnego i stanowią uzupełnienie walorów krajoznawczych.

Poniższa tabela zawiera zestawienie najważniejszych walorów turystycznych w gminie, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie przebiegu projektowanych szlaków rowerowych (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań terenowych).

l.p.	Lokalizacja	Zdjęcie	Nazwa/uwagi
1.	Jurgów		Progi skalne w korycie (Szlak Górnej Białki)
2.	Jurgów, Czarna Góra, Białka Tatrzańska		Odkrywka geologiczna (Szlak Górnej Białki)
3.	Jurgów		Zabagnienia (Szlak Górnej Białki)
4.	Jurgów		Tartak w Jurgowie (Szlak Górnej Białki)

KONCEPCJA WYZNACZENIA I OZNAKOWANIA TRAS ROWEROWYCH NA TERENIE GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA

5.	Jurgów		Zagroda Sołtysów (Szlak Górnej Białki)
6.	Jurgów		Punkt widokowy ze stacji narciarskiej Jurgowski
7.	Jurgów/Czarna Góra/Białka T.		Rzeka Białka
8.	Czarna Góra		Punkt widokowy Litwinka

Tab.2. Najważniejsze walory w gminie Bukowina Tatrzańska

4. Organizacja szlaków rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska

Według Światowej Organizacji Turystyki zarządzanie turystyką w regionie odnosi się do ustalania i wdrażania spójnej polityki (strategii) turystycznej oraz zgodnego z nią trwałego systemu organizacyjnego, a także podejmowania skutecznych decyzji w tym zakresie. Proces zarządzania określa działania operacyjne, prognozowanie, priorytety i cele rozwojowe w odniesieniu do turystyki w regionie.

Na Urzędzie Gminy Bukowina Tatrzańska jako stymulancie rozwoju lokalnego rynku turystycznego spoczywa obowiązek związany z organizacją i zarządzaniem ruchem turystycznym, w tym rowerowym. Mając powyższe na uwadze należy uwzględnić organizowanie systemu szlaków w gminie z podziałem na odcinki zapewniającym możliwość spójnego poruszania się po terenach gminy.

Na potrzeby niniejszego opracowania został zaprojektowany przebieg tras rowerowych, które zostały nazwane roboczo „Szlak Górnej Białki”. obejmującej część północną i południową przebiegającą przez obszary przyrodniczo cenne. Szczegółowy przebieg szlaku wraz z wykazem działek został przedstawiony w kartach odcinków/szlaków.

Koncepcja zawiera również projekt przebiegu pozostałych szlaków rowerowych zapewniających połączenie ruchu rowerowego z ościennymi jednostkami samorządu terytorialnego. Ich przebieg został przedstawiony na końcu niniejszej koncepcji.

Realizację zadań związanych z organizacją i zarządzaniem rowerowym szlakami turystycznymi gmina Bukowina Tatrzańska może realizować poprzez następujące następujące zadania, które przedstawia tabela zamieszczona na kolejnej stronie.

Realizację zadań związanych z organizacją i zarządzaniem rowerowymi szlakami turystycznymi gmina Bukowina Tatrzańska może realizować poprzez:

Planowanie	Polega na wyznaczeniu celów związanych z rozwojem systemu szlaków rowerowych w gminie, dzięki czemu będzie możliwe uzyskanie i przeznaczenia środków potrzebnych do realizacji szlaków rowerowych. Pozwoli na systemowy rozwój sieci szlaków rowerowych, zorganizuje i usystematyzuje ruch rowerowy w gminie, ustali zakładaną hierarchię szlaków rowerowych.
Organizowanie	Polega na koordynowaniu zaplanowanych działań i zasobów, ustaleniu harmonogramu pracy, podziału czynności i rozdzieleniu jej pomiędzy osoby i organizacje, koordynuje działania różnych podmiotów w celu osiągnięcia jak największych korzyści związanych z organizacją produktu turystycznego, jakim będą szlaki rowerowe w gminie Łapsze Niżne.
Przewodzenie	Skupia się na bezpośredniej pracy z ludźmi, organizacjami, kierowaniu nimi i porozumiewaniu się.
Kontrolowanie	Ścisłe powiązane z planowaniem, dotyczy obserwacji postępów w rozwoju sieci szlaków rowerowych, analizuje wielkość ruchu turystycznego. Składa się z określonych norm i metod pomiaru efektywności w realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem systemu szlaków rowerowych. Kontrolowanie pomaga przystosować się do zmiennych warunków, ograniczać występowanie i nakładanie się błędów oraz minimalizować koszty.

Tab.4. Zadania gminy Bukowina Tatrzańska związane z organizacją ruchu rowerowego

Istotą turystyki rowerowej jest jej krajoznawczy charakter, związany z poznawaniem miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych i kulturowo-historycznych. Organizacja szlaków rowerowych w gminie musi zapewnić swobodny przepływ rowerowego ruchu turystycznego z jednej gminy do jednostek sąsiednich. Tylko wówczas konsument otrzyma produkt, który spełniał będzie jego oczekiwania, a jednocześnie zintegrowana sieć szlaków rowerowych w regionie może wpłynąć na długość pobytu gości w miejscach recepcji turystycznej.

Przebieg poszczególnych szlaków został przedstawiony na mapie stanowiącej załącznik do niniejszego opracowania.

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska można dokonać podziału turystów wykorzystujących jednoślady na podstawie preferowanej przez nich nawierzchni:

- Turystyka rowerowa typu jazdy szosowej (*street-type cycling*),
- Turystyka rowerowa typu jazdy terenowej (*off-road cycling*).

Turystyka rowerowa typu jazdy szosowej odbywa się po drogach asfaltowych o zróżnicowanym stopniu natężenia ruchu samochodowego. Obejmuje typowe przejazdy krajoznawcze, których głównym celem jest zwiedzanie i poznawanie miejsc cennych z punktu widzenia kultury, przyrody czy dziedzictwa narodowego. Drogi tego typu są również wykorzystywane przez turystów podróżujących z sakwami, co wynika z faktu, iż podróż z bagażem najlepiej odbywać po drogach o dobrej nawierzchni.

Drugim czynnikiem jest wykorzystanie dróg asfaltowych do rywalizacji sportowej i prowadzenia treningów sportowych. W tego typu aktywności wykorzystywane są rowery sportowe (szosowe) o specjalistycznej budowie ramy.

Turystyka rowerowa typu jazdy terenowej wykorzystuje nawierzchnie utwardzone, drogi polne przystosowane do jazdy na rowerach trekkingowych, crossowych, enduro oraz MTB. Osoby uprawiające ten typ kolarstwa liczą się z pewnymi niedogodnościami wynikającymi z faktu występującego podłoża.

Ze względu na organizację podróży rowerem na terenie gminy Bukowina Tatrzańska można wyróżnić trzy podstawowe typy turystyki rowerowej:

Credit card touring – czyli podróż z minimalnym bagażem, turysta wykorzystuje lokalną bazę noclegową i gastronomiczną. Jest to najpopularniejsza forma uprawiania turystyki rowerowej w Europie i Polsce. Badania prowadzone przy okazji realizacji projektu GreenVelo wykazały, iż 26% ankietowanych uprawia ten typ turystyki. Wykorzystanie lokalnej bazy turystycznej jest atrakcyjne, zapewnia bowiem komfort wypoczynku i bezpieczeństwo zwłaszcza dla ludzi starszych i rodzin podróżujących z dziećmi.

Fully loaded touring – czyli podróż, podczas której turyści przewożą ze sobą niezbędny ekwipunek zapewniający potrzeby związane z noclegiem i wyżywieniem. Ten rodzaj uprawiania turystyki rowerowej zyskuje coraz więcej zwolenników, ale dotyczy głównie doświadczonych turystów rowerowych. 29,4% ankietowanych przy realizacji GreenVelo wskazało, iż podczas kilkudniowych wypraw korzysta podczas noclegów z namiotów rozstawianych na polach

namiotowych zlokalizowanych w pobliżu szlaku. Odpowiednie zaplecze znajduje się we Frydmanie, Niedzicy oraz Kacwinie.

Supported touring – to zorganizowane imprezy rowerowe, podczas których organizator zapewnia przewóz bagażu turystów. Ten rodzaj świadczenia usług turystycznych jest najmniej popularny dotyczy bowiem około 2,5% ankietowanych i dotyczy zwłaszcza gości zagranicznych. Analizując rodzaj zaplecza noclegowego w gminie można stwierdzić, iż istniejąca infrastruktura z powodzeniem może spełnić oczekiwania podmiotów organizujących tego typu wycieczki. W gminie Bukowina Tatrzańska nie istnieje problem z miejscami noclegowymi, ale z odpowiednim utrzymaniem szlaków rowerowych.

l.p.	Rodzaj szlaku	Typ turystyki rowerowej	Cechy szczególne
1.	Szlaki rodzinne	Street-type cycling – turystyka rowerowa typu szosowego	• Łagodny przebieg, • Brak stromych podjazdów i zjazdów, • Nawierzchnia asfaltowa, szutrowa utwardzona, • Z dala od dużego natężenia ruchu samochodowego, • Przebieg w pobliżu walorów turystycznych, • Miejsca do obsługi rowerzystów, • Wiaty i schrony turystyczne, • Tablice informacyjne, • Oznakowanie całości szlaku, • Skrzyżowania umożliwiające wjazd na szlaki MTB
2.	Kolarstwo szosowe	Street-type cycling – turystyka rowerowa typu szosowego	• Nawierzchnia asfaltowa, dobrej jakości, • Podjazdy, zjazdy, zakręty, • Z dala od dużego natężenia ruchu samochodowego, • Tablice informacyjne, • Oznakowany przebieg,
3.	Terenowe	Off-road cycling – turystyka rowerowa typu jazdy terenowej	• Drogi polne, leśne, szutrowe, • Urozmaicony przebieg, • Z dala od dużego natężenia ruchu samochodowego, • Przebieg w pobliżu walorów turystycznych, • Wiaty i schrony turystyczne, • Oznakowany przebieg,

KONCEPCJA WYZNACZENIA I OZNAKOWANIA TRAS ROWEROWYCH NA TERENIE GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA

			• Tablice informacyjne, • Skrzyżowania umożliwiające wjazd na szlaki rodzinne,
--	--	--	---

Tab.5. Charakterystyka planowanych szlaków rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska.

4.1. Kolarstwo szosowe

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska na uwagę zasługuje dobra sieć dróg lokalnych o nawierzchni nadającej się do uprawiania kolarstwa szosowego, którego najlepszym przykładem jest organizacja wyścigów Tour de Pologne. Istotnym elementem uprawiania tego typu aktywności fizycznej jest odpowiednie zaplecze umożliwiającej nie tylko zapewnienie noclegów, ale również odbycie stosownej regeneracji organizmu w postaci np. masażu. Na terenie gminy co najmniej kilka obiektów może zapewnić odpowiednią obsługę pod tym kątem.

Tego typu szlaki powinny charakteryzować się następującymi parametrami:

- Nawierzchnia asfaltowa o dobrej nawierzchni,
- Odseparowanie od głównego ruchu samochodowego, drogi lokalne,
- Wykorzystanie terenów o urozmaiconym terenie. Zakręty, podjazdy, odcinki proste,
- Dobre oznakowanie przebiegu szlaków w terenie,
- Możliwość pobrania śladów GPS w celu instalacji ich w urządzeniach mobilnych i sportowych odbiornikach GPS,
- Tablice informacyjne informujące o nachyleniu na drodze,
- Parkingi buforowe umożliwiające pozostawienie samochodów,
- Połączenie szlaku z ościennymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- Miejsca noclegowe zapewniające obsługę turystów rowerowych,
- Odpowiednie zaplecze gastronomiczne.

Przebieg szlaków rowerowych przeznaczonych do uprawiania kolarstwa szosowego został przedstawiony w załączniku.

4.2. Szlaki rowerowe typu off-road cycling

Zintegrowany system tras rowerowych w gminie powinien posiadać szlaki przystosowane do obsługi rowerzystów poruszających się na rowerach trekkingowych, crossowych oraz MTB. Związane jest to z położeniem geograficznym oraz warunkami fizyczno-geograficznymi jak również własnością gruntów. Możliwość wykorzystania najbardziej popularnych typów rowerów pozwoli dotrzeć do szerokiej grupy użytkowników. Założenie jakie przyświecało piszącym niniejsze opracowanie zakłada wytyczenie szlaków, których krajoznawczy i edukacyjny charakter będzie odgrywał istotne znaczenie. Prowadzenie szlaków przystosowanych do poruszania się na większości typów jednośladów powinno się odbywać po drogach gruntowych, polnych oraz leśnych widniejących w ewidencji jako ciągi gminne. Takie rozwiązanie pozwoli zminimalizować pojawienie się konfliktów na tle wynikającym z prawa własności do dysponowania gruntami. W celu zachowania ciągłości podróży jako szlaki łącznikowe, można wykorzystać drogi asfaltowe uprzednio oznakowując je w sposób przewidziany przepisami (dotyczy przecięć dróg publicznych ze szlakami rowerowymi).

Z uwagi na krajoznawczy charakter szlaków oraz walory przyrodnicze jak również zachowanie ciągłości podróży, należy rozważyć uzyskanie zgód osób prywatnych posiadających tytuł prawny do dysponowania nieruchomością.

Zapewnienie sprawnego i bezpiecznego poruszania się przyszłym użytkownikom na szlakach, wymaga dokonania niezbędnych prac związanych z oznakowaniem oraz utwardzeniem istniejących dróg polnych. Zalecana szerokość szlaków nie powinna przekraczać 3 metrów szerokości. Pozwoli to na bezpieczne poruszanie się w obu kierunkach rowerzystom, jednocześnie utrudniając poruszanie się po utwardzonych ciągach samochodów.

4.3. Szlak Górnej Białki

Na potrzeby niniejszego opracowania wprowadzona została nazwa „**Szlak Górnej Białki**” (analogiczny „Szlak Dolnej Białki” przebiega przez tereny gmin Nowy Targ i Łapsze Niżne. Szlak został już częściowo oznakowany w ramach projektu Małopolska Gościnna) obejmujący przebieg szlaku rowerowego od parkingu przy stacji narciarskiej w Jurgowie (początek/koniec szlaku), następnie biegnie wzdłuż Białki przez Czarną Górę (część południowa), do Białki Tatrzańskiej (część północna)

W odcinku południowym szlak przebiega przez tereny przyrodniczo cenne będące atrakcją turystyczną, której rdzeń stanowić będzie Białka – dzika górską rzeką. Ukształtowanie terenu pozbawione większych podjazdów kwalifikuje szlak dla rodzinnej turystyki rowerowej.

Fot. 4. Podmokły teren w części południowej

Fot. 5. Zarośnięta droga w części południowej

Szlak Górnej Białki z uwagi na swój przebieg i walory krajoznawczo-przyrodnicze może się stać autonomicznym produktem turystycznym gminy. Dlatego została przeprowadzona analiza SWOT dotycząca Szlaku Górnej Białki.

Silne strony

- Atrakcyjny przebieg szlaku przez obszar przyrodniczo cenny,
- Częściowy przebieg szlaku po drogach leśnych już istniejących,
- Możliwość wyraźnego określenia przebiegu szlaku w oparciu o rzekę Białkę,
- Możliwość budowania przekazu edukacyjnego,
- Możliwość komercjalizacji produktu,
- Szlak przystosowany do poruszania się na rowerach każdego typu (oprócz rowerów szosowych),
- Bardzo dobre zaplecze noclegowe i gastronomiczne w pobliżu szlaku,
- Stworzenie kilku punktów węzłowych min. w Jurgowie i Białce T.
- Możliwość lokalizacji miejsc parkingowych dla samochodów,
- W Białce Tatrzańskiej doskonałe połączenie szlaku z pensjonatami oraz innymi miejscami noclegowymi,
- Zapewnienie łączności z innymi szlakami rowerowymi w gminie.

Szanse

- Zbudowanie unikatowego szlaku rowerowego w skali kraju,
- Zastosowanie rzadko spotykanych w Polsce kładek do poruszania się po

Słabe strony

- Częściowy przebieg przez grunty prywatne,
- Konieczność wprowadzenia szlaku na drogę wojewódzką
- Brak możliwości połączenia Czarnej Góry z Białką Tatrzańską wzdłuż koryta rzeczno (grunty prywatne, tartak),
- Przebieg szlaku przebiega przez tereny podmokłe lub całkowicie zarośnięte,
- Duże koszty związane z organizacją i budową szlaku,
- Słabej jakości nawierzchnia (błoto, woda itp.),

Zagrożenia

- Brak uzyskania stosownych zgód z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie dotyczących budowy szlaku rowerowego,

- terenach podmokłych zdecydowanie podnoszących atrakcyjność szlaku,
- Zwiększenie konkurencyjności oferty turystycznej gminy,
- Zwiększenie możliwości związanych z uprawianiem turystyki rowerowej
- Możliwość zalewania szlaku przez wody rzeki Białki,
- Brak zgód na budowę szlaku od prywatnych właścicieli,

Szlak Górnej Białki przebiega przez Białkę Tatrzańską (część północna) będącą najważniejszym ośrodkiem turystycznym gminy Bukowina Tatrzańska. Jest bardzo dobrą alternatywą dla rowerzystów, turystów pieszych bowiem ruch odbywać się będzie w terenie oddalonym od głównej drogi prowadzącej przez miejscowość. Jednocześnie zagwarantowane jest zapewnienie połączeń centrum Białki Tatrzańskiej ze szlakiem.

Z uwagi na zły stan nawierzchni praktycznie na całej długości szlaku biegnącego przez Białkę Tatrzańską rekomenduje się poprawę nawierzchni poprzez jej utwardzenie w celu likwidacji błota. W celu zapewnienia ciągłości komunikacyjnej konieczna będzie budowa kładek nad ciekami wodnymi (małe potoki).

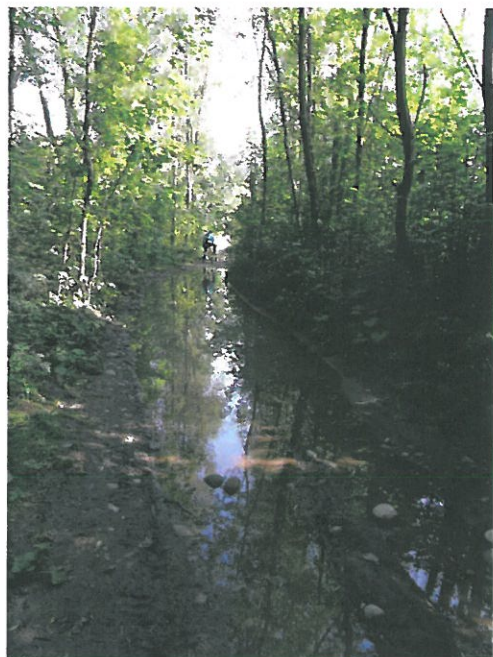

Fot. 6. Zły stan nawierzchni na odcinku północnym

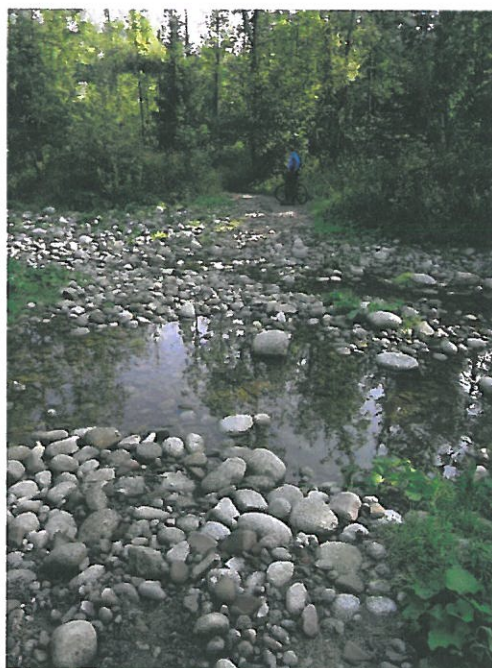

Fot. 7. Kładka nad potokiem w Białce Środkowej

Na odcinku od Pensjonatu Burkaty w kierunku północnym niewielka odnoga Białki płynie po drodze widniejącej w ewidencji.

Fot. 8. Woda płynąca drogą

Fot. 9. Woda płynąca drogą

4.4. Szlak Jurgów szczyt stacji narciarskiej

Przeprowadzona inwentaryzacja terenowa wykazała możliwość połączenia miejscowości Jurgów ze szczytem stacji narciarskiej. Ruch rowerowy jak i pieszy odbywać się może po drodze gminnej następnie przechodzącą w gruntową wyłożoną kamieniami. W celu usprawnienia ruchu zalecana jest poprawa nawierzchni i usunięcie kamieni. Droga prowadzi do punktu widokowego na szczycie stacji narciarskiej należącej do Centrum Rekreacji i Wypoczynku „Hawrań” sp. z o.o. skąd projektowany szlak rowerowy prowadzi na Słowację może się łączyć z Pętlą Spiską. Centrum Rekreacji i Wypoczynku „Hawrań” może w projektowanym systemie szlaków rowerowych odgrywać rolę punktu węzłowego, bowiem dysponuje zapleczem gastronomicznym oraz odpowiednim parkingiem. Wyciąg krzesełkowy może być wykorzystywany do transportu rowerzystów na szczyt, a zaproponowane w niniejszym opracowaniu trasy singletrack biegnące po zboczach tras zjazdowych mogą stanowić doskonałe uzupełnienie oferty turystycznej kietowanej do rowerzystów.

Fot. 10,11. Droga prowadząca na szczyt stacji narciarskiej w Jurowie.

Szczegółowy przebieg szlaku wraz z zaznaczeniem tras singletrack został przedstawiony w załączniku.

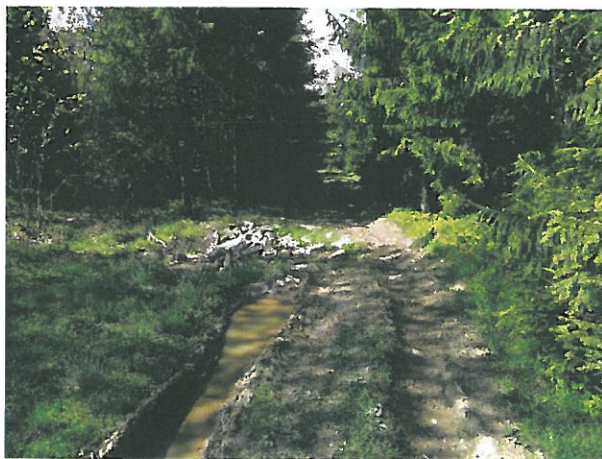
4.5. Szlak rowerowy nr 101

Szlak rowerowy oznaczony jako „101” relacji: Ostrowsko (gmina Nowy Targ) – Nowa Biała (gmina Nowy Targ) – Krempachy (gmina Nowa Biała) – Trybsz (gmina Łapsze Niżne) – Rzepiska (gmina Bukowina Tatrzańska) został zgłoszony do dofinansowania na przeprowadzenie prac znakarskich w ramach 6 Osi Priorytetowej Dziedzictwo Regionalne, Poddziałanie 6.3.1 Rozwój Lokalnych Zasobów Subregionów – SPR.

Szlak „101” przebiega przez teren trzech gmin i zapewnia wygodne połączenia pomiędzy nimi. Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska prowadzi widokową drogą z której rozciąga się panorama na Tatry oraz Gorce i polski Spisz.

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska z uwagi na zły stan nawierzchni konieczna jest jej poprawa i usunięcie zwłaszcza kamieni (okrąglaków) utrudniających poruszanie się na rowerach.

Szczegółowy przebieg szlaku został przedstawiony na mapie oraz w karcie szlaku.

Fot. 12,13. Projektowany szlak 101 w kierunku Czarnej Góry

5. Oznakowanie szlaków rowerowych

Wytyczenie w terenie oraz oznakowanie szlaków turystycznych stanowi istotną kwestię związaną z zagospodarowaniem przestrzeni turystycznej dla potrzeb obsługi ruchu turystycznego. Spójne i logiczne oznakowanie tras rowerowych wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa użytkowników oraz usprawni turystyczny ruch rowerowy w regionie. Prace badawcze dotyczące segmentu turystyki rowerowej¹ pokazują wyraźnie, iż zdecydowana większość turystów rowerowych (80,7%) korzysta głównie z oznakowanych szlaków rowerowych, a 45,5% ankietowanych wskazało, iż korzystają również z oznakowanych szlaków przeznaczonych do uprawiania turystyki pieszej.

Należy zwrócić uwagę, iż planowany system tras rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska będzie kompatybilny z siecią szlaków rowerowych na terenie sąsiednich gmin. Oznaczenia dla wszystkich uczestników zaangażowanych w proces tworzenia szlaków rowerowych będą jednakowe.

W tym celu koniecznym staje się przestrzenne usystematyzowanie szlaków rowerowych, przejawiające się w oznakowaniu tras głównych oraz tras lokalnych według poniżej zaprezentowanej koncepcji.

Korzystając z rozwiązań krajów europejskich, w których kultura rowerowa jest znacznie bardziej rozwinięta niż w Polsce, autorzy niniejszego opracowania proponują odejście od przyjętego i powszechnie stosowanego oznaczenia bazującego na kodzie kolorów, na rzecz oznaczeń opartych na wartościach numerycznych, ewentualnie wykorzystanie znaku graficznego (logotypu) jako lokalnego wyróżnika charakterystycznego dla gminy. Wprowadzenie tego typu rozwiązań pozwoli zachować przejrzystość tras rowerowych, przyczyniając się tym samym do usprawnienia ruchu rowerowego. Oznakowanie szlaków za pomocą numerów jest czytelne zwłaszcza dla gości zagranicznych.

Przyjęta koncepcja wprowadzenia oznaczeń opartych na numerach jest już częściowo realizowana. Gmina Nowy Targ w miesiącach wakacyjnych 2016 r. oznakowała przeszło 60 szlaków w tym szlak „101” prowadzący z Ostrowska na tereny gminy Bukowina Tatrzańska. Również projekt którego liderem jest nowotarskie starostwo powiatowe zakłada oznakowanie szlaków rowerowych wg proponowanego systemu.

¹ „Program rozwoju tras rowerowych w Polsce Wschodniej na lata 2013-2020”

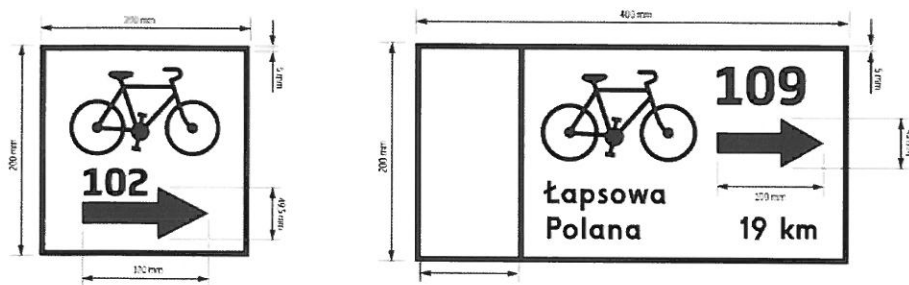
Nr szlaku	Typ szlaku	Dostępność	Typ turystyki	Uwagi
1-99 lub znak graficzny	Główny	Przystosowany do obsługi wszystkich typów rowerów, w tym do poruszania się przez dzieci	Turystyka rowerowa typu jazdy szosowej	Szlaki dalekobieżne regionalne, krajowe, międzynarodowe
100-199	Lokalny	Przystosowany do obsługi wszystkich typów rowerów	Turystyka rowerowa typu jazdy szosowej	Szlaki przebiegające przez teren gminy lub kilku gmin. Znaczenie dla lokalnego ruchu turystycznego

Tab.6. Oznaczenia szlaków rowerowych na terenie gminy Bukowina Tatrzańska.

Poniższa tabela przedstawia proponowane oznaczenia dla szlaków rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska. Znaki wykonane na tabliczkach metalowych, zapewniające trwałość i odporność na wandalizm, wyklejone folią typu 2 zapewniającą dobrą widoczność po zmroku (odbijają światło np. rowerowego oświetlenia, latarki). Montowane wyłącznie na odcinkach drogowych do słupków, słupów i innych trwałych elementów za pomocą taśmy Bandimex. Na odcinkach leśnych z uwagi na estetykę krajobrazu zaleca się wykonanie oznaczenia w postaci znaków malowanych na drzewach, zachowując układ graficzny znaku. Na skrzyżowaniach dopuszcza się zamieszczenie tabliczek informujących o odległości pozostałej do przebycia. Proponowane oznakowanie systemu szlaków rowerowych w gminie zgodne jest z przepisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U z 2003 r. nr 220, poz. 2181 z późn. zm.)

l.p.	Znak	Rodzaj znaku
1.		Oznaczenie szlaku głównego, znak podstawowy (R-4) określający przebieg szlaku.
2.		Oznaczenie szlaku głównego, znak podstawowy (R-b) kierunkowy.
3.		Oznaczenie szlaku głównego, znak podstawowy (R-4c) informujący o odległości.
aa	 INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA I SPORTOWA	Przebieg szlaku lokalnego, znak podstawowy (R-1). Dopuszczalne oznakowanie za pomocą numeru, nazwy lub znaku graficznego.
2.		Przebieg szlaku lokalnego, znak kierunkowy (R-3). Dopuszczalne oznakowanie za pomocą numeru, nazwy lub znaku graficznego.

Tab.7. Przykładowe oznakowanie szlaków rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska

Parametry techniczne znaków R-1, R-3 (znaki metalowe).

Wykonanie oznaczeń szlaków rowerowych powinno być oparte na poniższych wytycznych:

- 1) Estetyka znaku – zachowanie odpowiednich proporcji wszystkich elementów zamieszczonych na znaku,
- 2) Na obszarach zabudowanych znaki powinny być wykonane według poniższej specyfikacji (znaki R-1, R-3):
 - podkład znaku wykonany z blachy ocynkowanej gr. 1,25 mm (DX 51D+Z275),
 - wzmocniony szyną stalową lub aluminiową zapewniającą odpowiednią sztywność,
 - tył znaku – lakier proszkowy RAL 7037,
 - lico z folii odbłaskowej typ 1.

6. Administrowanie systemem szlaków rowerowych

System szlaków rowerowych jaki powstaje w regionie w ramach realizacji różnych programów i projektów wymaga od jednostek nadrzędnych (jednostki samorządu terytorialnego) podjęcia działań związanych z zarządzaniem/administrowaniem powstałą infrastrukturą turystyczną. Podjęcie takich kroków związane jest z postrzeganiem szlaków jako produktu turystycznego wpływającego na ofertę turystyczną regionu.

Autorzy niniejszego opracowania sugerują, już na etapie koncepcyjnym, określającym przyszły kształt systemu szlaków, wyznaczenie administratora/koordynatora przyszłych szlaków rowerowych, dzięki czemu:

- Powstający produkt nie będzie mu obcy. Pozna wszystkie jego słabe i mocne strony, zwiąże się z nim „emocjonalnie”,
- Już w fazie koncepcyjnej staje się możliwym rozpoczynanie działań związanych z public relations. To administrator szlaków powinien być odpowiedzialny nie tylko za późniejsze sprawy techniczne, ale również za całą otoczkę marketingową realizowanego przedsięwzięcia,
- Wyznaczenie administratora na etapie planowania pozwoli obniżyć koszty podczas eksploatacji w normalnym ruchu turystycznym. Administrator znając słabe strony realizowanego projektu będzie mógł odpowiednio wcześniej podjąć odpowiednie kroki obniżając koszty,
- Pozwoli na zaplanowanie działań związanych z badaniem ruchu turystycznego na poszczególnych odcinkach szlaków rowerowych.

Podstawowym zadaniem administratora szlaków jest bieżące zarządzanie system tras i szlaków rowerowych na terenie gminy. Podstawowe zadania administratora przedstawia poniższa tabela. W celu zapewnienia efektywnej realizacji zadań zawartych w powyższej tabeli zaleca się Jako niezbędne minimum dla prawidłowego funkcjonowania szlaku można wyróżnić następujące zadania:

- 1) Monitoring stanu systemu szlaków rowerowych w gminie (oznaczenia szlaków, ich stan, dostępność),
- 2) Zbieranie, przetwarzanie, aktualizację i dystrybucję informacji na temat szlaku, obiektów i eventów,

- 3) Organizowanie lub współorganizowanie promocji produktu,
- 4) Inicjowanie i pośrednictwo w dystrybucji nowych typów usług prostych (przewodnictwo, warsztaty edukacyjne, pokazy, wizyty studyjne, itp.),
- 5) Przygotowanie materiałów lub/i organizowanie niezbędnych szkoleń personelu pracującego w przestrzeni funkcjonowania szlaku,
- 6) Organizowanie usług złożonych (cykliczne eventy, wycieczki tematyczne) dla całości szlaku lub poszczególnych odcinków,
- 7) Monitorowanie wielkości ruchu turystycznego na szlaku.

Jednym z głównych zadań spoczywających na zarządcy, związanym z dobrze funkcjonującym nowoczesnym szlakiem, jest bieżący monitoring szlaku jako systemu (od wewnątrz) i monitoring szlaku jako produktu turystycznego (realizowany od wewnątrz i od zewnątrz) oraz regularny audyt.

Bieżący monitoring wewnętrzny – polega na regularnym sprawdzaniu najważniejszych elementów funkcjonowania obiektów objętych porozumieniem między obiektami a szlakiem. Dotyczy w szczególności:

- Faktycznej dostępności dla turystów,
- Oznaczenia,
- Funkcjonowania węzłów sanitarnych,
- Aktualnej dostępności komunikacyjnej,
- Realizacji standardów obsługi turystów.

Formą prowadzenia monitoringu wewnętrznego powinien być objazd szlaków realizowany co najmniej raz w roku (wczesna wiosna), podczas którego zostanie sprawdzona:

- Przejezdność szlaku,
- Stan oznakowania,
- Stan parkingów i infrastruktury zlokalizowanej przy szlakach.

Efektywnie prowadzony monitoring wewnętrzny pozwoli na szybkie usunięcie zaistniałych mankamentów, jeszcze przed rozpoczęciem sezonu turystycznego.

Bieżący monitoring zewnętrzny – wykonuje się go przez stałe zbieranie lub zorganizowane pozyskiwanie opinii turystów oraz zasięganie opinii i oceny podmiotów operujących w powiązaniu ze szlakiem, w tym ocen formułowanych przez usługodawców i środowisko touroperatorów organizujących wycieczki w przestrzeni szlaku. Monitoring zewnętrzny powinien też uwzględniać

publikowane lub przysyłane wyniki analiz naukowych, przeprowadzonych względem szlaku lub jego odcinków bądź obiektów oraz uwzględniać oceny i opinie publikowane w mediach.

Audyt systemowy – obejmuje wszystkie główne aspekty jego funkcjonowania, w tym szerzej zakrojone badanie turystów w obiektach i przestrzeni szlaków, powinien być wykonywany co kilka lat. Szybkie zmiany jakie zachodzą w gospodarce turystycznej predysponują okres nie więcej niż pięciu lat.

Opisane powyżej działania wpisują się w zintegrowane zarządzanie jakością produktem turystycznym w gminie Bukowina Tatrzańska (Integrated Quality Management), oparte na zapewnieniu spójności jakościowej wszystkich elementów składowych, na które składają się:

- Szlaki rowerowe przystosowane do obsługi użytkowników nastawionych na uprawianie turystyki rowerowej typu street-type cycling oraz off-road cycling,
- Baza noclegowa zapewniająca zróżnicowaną ofertę,
- Komunikacja w gminie, którą tworzą główne drogi dojazdowe samochodowe, parkingi i punkty węzłowe,
- Walory przyrodnicze,
- Działania marketingowe obejmujące budowanie marki gminy Bukowina Tatrzańska opartej między innymi na turystyce aktywnej.

Podejście to cechuje się zsynchronizowaniem produktu turystycznego jaki będzie tworzyć system tras rowerowych z innymi produktami i atrakcjami położonymi w gminie oraz w sąsiednich jednostkach samorządowych.

7. Ogólna charakterystyka działań marketingowych

System tras rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska tworzący zintegrowany system z gminami ościennymi, ma szansę stać się markowym produktem turystycznym nie tylko samej gminy, ale przede wszystkim całego regionu.

Spójny przebieg, właściwy dobór użytkowników oraz odpowiednia kampania informacyjna może przynieść efekty, których wymiernym skutkiem będzie rozwój szeroko rozumianej gospodarki turystycznej i okołoturystycznej.

Istotnym aspektem jest postrzeganie tras rowerowych, mających powstać na terenie gminy, nie jako konkurenta sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego, ale jako istotny czynnik uzupełniający wspólną ofertę turystyczną regionu. Odejście od postawy „konkurent” do postawy „partner” będzie miało swoje przełożenie na klasyczne już podejście do działań marketingowych określanych jako marketing mix i występujących pod skrótem 4P, który tworzą:

- Produkt – postrzeganie tras rowerowych jako komercyjnego produktu, który podlega takim samym prawom rynkowym jak każdy towar. System tras rowerowych tworzący produkt turystyczny powinien zawierać „opakowanie”, nazwę i grupę docelową potencjalnych użytkowników. Rzecz istotna, a często pomijana przy tworzeniu szlaków turystycznych, czyli wielkości mówiące o popycie, zapotrzebowaniu na dany produkt, w przypadku szlaków rowerowych będzie się przejawiała w wielkości ruchu turystycznego, rozpoznawalności oraz funkcjonowaniu w świadomości użytkowników oraz istnieniu w świecie wirtualnym.
- Cena – jeden z najważniejszych elementów produktu, który kształtuje zapotrzebowanie na dany produkt. W przypadku szlaków turystycznych rzecz istotna, bo to cena, a raczej możliwości finansowe gminy Bukowina Tatrzańska, decydować będą o standardzie wykonania i innowacyjności przyjętych rozwiązań technicznych. W okresie późniejszego funkcjonowania szlaków rowerowych będzie dotyczyła kosztów związanych z bieżącym i okresowym utrzymaniem tras rowerowych.
- Promocja – czyli „szum”, który towarzyszyć będzie podczas wprowadzania na rynek turystyczny tras rowerowych i dalsze działania związane z budowaniem przekazu informacyjnego.

- Kanały dystrybucji – ważny element budowania spójnej kampanii marketingowej.

Właściwe zastosowanie odpowiednich kanałów dystrybucji może wpłynąć na:

- Obniżenie kosztów związanych z dotarciem przekazu informacyjnego do finalnego odbiorcy,
- Precyzyjne dobranie grupy docelowej,
- Maksymalizację osiągniętych efektów,
- Wydłużenia cyklu życia produktu w masowej świadomości,
- Budowanie pozytywnego wizerunku gminy, niekoniecznie związanego ze szlakami rowerowymi.

Podstawą koncepcji marketingowej służącej promocji szlaków rowerowych w gminie Bukowina Tatrzańska jest orientacja rynkowa, przejawiająca się w myśleniu w kategoriach potrzeb konsumentów. Ich potrzeby i oczekiwania powinny stanowić główny cel determinujący działania związane z tworzeniem rowerowej i turystycznej infrastruktury.

Realizacja działań marketingowych wymaga utworzenia elastycznych struktur organizacyjnych. Muszą być one podporządkowane pozyskiwaniu koniecznych informacji, zapewnieniu ich sprawnego przepływu między uczestnikami lokalnego rynku turystycznego, a także podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z funkcjonowaniem produktu „szlaki rowerowe w gminie Bukowina Tatrzańska” na rynku.

W celu skutecznego i efektywnego podejmowania działań związanych z kreowaniem produktu turystycznego opartego na turystyce aktywnej można posłużyć się tzw. marketingiem 7P, będącym rozszerzeniem działań określanych jako 4P i wykorzystywanych głównie w obszarze gospodarki turystycznej.

Elementy marketingu mix	Instrumenty marketingowe
Produkt - usługa	• Podstawowa oferta usługowa, • Usługi dodatkowe, • Produkt turystyczny obszaru, • Jakość oferty, • Gwarancja, • Marka turystyczna.
Cena usługi	• Formuła ustalania cen, • Zróżnicowanie poziomu cen, • Zachęta cenowa.
Dystrybucja usług	• Kanały dystrybucji usług, • Placówki usługowe, • Zachęta cenowa.
Promocja usług	• Sprzedaż osobista, • Reklama, • Public relations, • Publicity, • Promocja sprzedaży, • Sponsoring.
Personel usługowy	• Personel pierwszego kontaktu (liczba, kwalifikacje, cechy indywidualne, motywacje, szkolenia), • Personel zaplecza, • Personel kierowniczy, • Personel Urzędu Gminy w Łapszach Niżnych odpowiedzialny za rozwój turystyki.
Świadection materialne	• Wygląd budynków i pomieszczeń usługowych, • Lokalizacja, • Oznakowanie, • Kolorystyka, • Użytkowane dobra materialne.
Proces świadczenia usług	• Technologia świadczenia usług, • Organizacja procesu świadczenia usług.

Tab.8. Marketing mix 7P

7.1. Trendy w turystyce

Współczesna turystyka zerwała z obowiązującym przez dziesięciolecia modelem wypoczynku określanego mianem „3S” na rzecz czynników, które motywują do podejmowania podróży określanych mianem „3E”, czyli wyjazdów, których motyw przewodni stanowią wyjazdy nastawione na edukację (poznawanie wartości kulturowych, dziedzictwa narodowego, rozrywkę i turystykę aktywną²).

Prognozy przedstawione przez UNWTO³ dotyczące rozwoju światowego ruchu turystycznego znajdują potwierdzenie w badaniach prowadzonych w różnych ośrodkach, w tym również w Małopolsce. Według wspomnianej agendy w rozwoju turystyki szczególną rolę odegrają następujące segmenty rynkowe i powiązane z nimi produkty turystyczne:

1. Wyjazdy sportowo-rekreacyjne – w szczególności wyjazdy związane z uprawianiem różnych form aktywności fizycznej związanej z rowerami, bieganiem itd. Istniejąca infrastruktura drogowa oraz ukształtowanie terenu zachęcają do rozwijania kolarstwa szosowego, opartego na włoskim modelu prowadzenia treningów, określanego mianem *Infrasettimanale Classico* (IC).
2. Przygoda – w powszechnej globalizacji i ścieraniu się świata wirtualnego i realnego potrzeba przeżycia przygody staje się jednym z głównych motywów poszukiwania nowych typów wyjazdów,
3. Turystyka przyrodnicza – to powrót do natury, czyli wyjazdy do miejsc o możliwie nieprzekształconej przyrodzie. Przewiduje się również wzrost zainteresowania przyrodniczą turystyką edukacyjną. Walory przyrodnicze, zwłaszcza dolina Białki oraz wartości edukacyjne stanowią wyróżnik i silną stronę gminy,
4. Turystyka kulturowa – to w głównej mierze wyjazdy w celu uczestniczenia w koncertach, imprezach i wydarzeniach kulturalnych. Pomimo braku spektakularnych imprez i wydarzeń kulturalnych warto rozwijać już odbywające się np. pod patronatem Wójta Gminy Bukowina Tatrzańska. Jest to działanie pożądane bowiem będzie pozytywnie oddziaływało na mieszkańców i w konsekwencji może wpłynąć na budowę wizerunku gminy. Najlepszymi ambasadorami miejsca docelowego są jego zadowoleni mieszkańcy,

² *Tourism trends for Europe*, European Travel Commission, Brussels 2006.

³ *Tourism 2020 Vision. A New Forecast*, UNWTO, Madrid 1999.

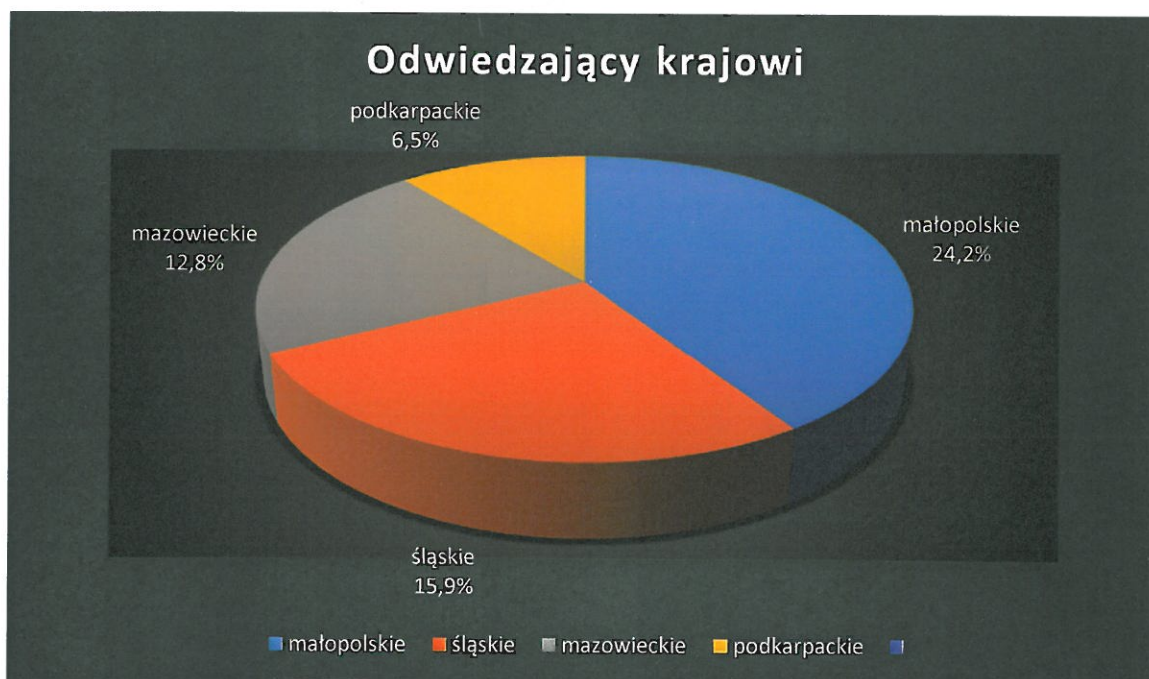
5. Turystyka na obszarach wiejskich – wyjazdy za miasto, których główny motyw stanowi spokojny wypoczynek połączony z niezbyt forsownymi zajęciami rekreacyjnymi. Rosnąć będzie rola obszarów oferujących uzupełniającą infrastrukturę turystyczną, dzięki czemu umożliwi to zwiększenie wydatków na dodatkowe usługi (lokalne atrakcje, produkty regionalne itp.). Dzięki położeniu w niewielkiej odległości od Krakowa i stosunkowo dobremu połączeniu drogowemu i kolejowemu gmina może stać się atrakcyjnym terenem do wypoczynków krótkookresowych.

Z przytoczonych powyżej pięciu punktów, wszystkie wpisują się w charakter gminy Bukowina Tatrzańska i planowany jej rozwój turystyki w oparciu o budowę systemu tras i szlaków rowerowych. Równie istotnym jest fakt, iż zarówno wyjazdy sportowo-rekreacyjne, przygoda, turystyka przyrodnicza jak i turystyka na obszarach wiejskich, są obszarami wzajemnie się uzupełniającymi i w przypadku gminy mogą stanowić o sile i atrakcyjności przygotowywanej oferty turystycznej, która mieć będzie wpływ na dynamiczny, ale co niezwykle ważne, stabilny rozwój.

7.2. Wielkość i charakter ruchu turystycznego w regionie

Podhale to region kojarzony z turystyką, wypoczynkiem oraz aktywnością, a stale rosnący ruch turystyczny pozwala przypuszczać, iż kierunek obrany w rozwoju gospodarki turystycznej w Małopolsce był słuszny. Dostępna oferta turystyczna jest atrakcyjna zarówno dla odbiorcy krajowego jak i zagranicznego, z uwzględnieniem różnych form spędzania czasu wolnego.

Jak podaje Małopolska Organizacja Turystyczna, region ten w 2015 r. odwiedziło 13,9 miliona turystów i jest to wartość o 6,2% większa w stosunku do roku 2014. Prawie 3 miliony stanowili goście zagraniczni, którzy najliczniej odwiedzali Kraków, Wadowice oraz Zakopane. Można wnioskować zatem, iż spośród turystów zagranicznych Zakopane jest rozpoznawalnym miejscem na turystycznej mapie regionu. Wielkość krajowego ruchu turystycznego z podziałem na poszczególne województwa przedstawia poniższe zestawienie.

Opracowanie własne na podstawie MOT

Jak wykazały badania przeprowadzone przez Małopolską Organizację Turystyczną, 24% ankietowanych stanowili stali mieszkańcy województwa. Tak znaczna wielkość wskazuje, iż tereny własnego regionu są atrakcyjne dla jego mieszkańców, a podróżowanie związane jest z wyjazdami krótkookresowymi, nieprzekraczającymi trzech dni pobytu poza miejscem stałego

zamieszkania. Na drugim miejscu uplasowali się goście przyjezdni z województwa śląskiego. Tak znaczna wielkość może cieszyć biorąc pod uwagę kilka aspektów. Od kilku lat województwo śląskie skutecznie realizuje kampanię marketingową związaną z budową wizerunku opartego na przekazie „Śląskie pozytywna energia”, a odnoszącego się między innymi do uprawiania turystyki aktywnej. Kampania ta skierowana była przede wszystkim do mieszkańców aglomeracji śląskiej i miała na celu zatrzymanie odpływu krótkookresowego ruchu turystycznego do sąsiednich województw, zwłaszcza Małopolski – tradycyjnie kojarzonej z wypoczynkiem i uprawianiem turystyki. Ważnym aspektem jest planowy rozwój infrastruktury turystycznej zlokalizowany między innymi w Beskidzie Śląskim, gdzie głównie kładziony był nacisk na budowę szlaków i tras rowerowych, pieszych ciągów spacerowych (nordic walking, ścieżki tematyczne i edukacyjne). Mieszkańcy Śląska stanowią 27% ogółu przyjezdnych do Małopolski, a to wyraźnie wskazuje na bardzo duże zainteresowanie z ich strony tym regionem. Jest to również sygnał do opracowania odpowiedniej kampanii marketingowej, w której mieszkańcy województwa stanowiąc będą istotną grupę docelową.

W roku 2015 prawie 13% przyjezdnych stanowili mieszkańcy województwa mazowieckiego. Tak liczna grupa nie stanowi zaskoczenia, bowiem od wielu już lat Podhale jest tradycyjnym kierunkiem wyjazdów gości pochodzących z Mazowsza. Pewnym zaskoczeniem jest spora liczba turystów w Podkarpacia, których aż 6,5% potwierdziło swoją bytność w Małopolsce.

Powyższe dane należy uzupełnić o wyniki badań ankietowych realizowanych w Punkcie Informacji Turystycznej w Nowym Targu przez autorów niniejszego opracowania. Badania prowadzone w miesiącach wakacyjnych w 2014 i 2015 roku potwierdzają spore zainteresowanie regionem nowotarskim przez mieszkańców Małopolski, Śląska oraz Mazowsza. Natomiast sporą grupę odwiedzających stanowili mieszkańcy województw: Pomorskiego, Kujawsko-Pomorskiego oraz Zachodniopomorskiego. Duże zainteresowanie Podhalem mieszkańców Polski północnej wynika zapewne z tradycyjnego modelu wyjazdów mieszkańców północy na południe, jak również z południa na północ kraju.

Jak podaje Małopolska Organizacja Turystyczna najczęstszym motywem przyjazdu do Małopolski jest wypoczynek, turystyka aktywna oraz zwiedzanie zabytków. Turyści krajowi zdecydowanie preferują uprawianie turystyki aktywnej w przeciwieństwie do gości zagranicznych, którzy swój pobyt w regionie wolą realizować poprzez zwiedzanie. Co ciekawe badania wyraźnie wskazały, iż kobiety stanowią przeważającą grupę osób odwiedzających region.

7.3. Budowa przekazu marketingowego

Dobór właściwych instrumentów wykorzystywanych do budowy spójnej komunikacji gminy Bukowina Tatrzańska z rynkiem turystycznym – odbiorcami, będzie skutkował w głównej mierze skutecznością przekazywanych informacji oraz grupą docelową na jaką będzie oddziaływała.

Podstawowymi instrumentami wykorzystywanymi w budowaniu przekazu informacyjnego będą te wykorzystywane przez media (*ATL – above the line*) oraz pozamedialne (*BTL – below the line*). Stworzenie umiejętnej kombinacji powyższych dwóch czynników będzie miało wpływ na całokształt prowadzonych działań marketingowych oraz budowę wizerunku gminy zarówno pośród osób przyjezdnych, jak i wśród własnych mieszkańców.

Właściwy dobór kanału przekazu informacji, skutkował będzie szybkością dotarcia przekazu informacyjnego oraz właściwym dotarciem informacji. Środki przekazu użyte w stosunku do ludzi młodych różnić się będą od tych wykorzystywanych dla turystów w wieku 50 plus. W celu właściwego doboru narzędzi komunikacji należy wykonać segmentację rynku docelowego obejmującego gości przyjezdnych jak i mieszkańców.

Poniższe tabele zawierają przykładową segmentację grup docelowych funkcjonujących na rynku zewnętrznym jak i wewnętrznym, które zostały sporządzone w oparciu o badania własne prowadzone między innymi w Punkcie Informacji Turystycznej w Nowym Targu w latach 2014-2015.

Przedział wiekowy	Grupa docelowa	Środek komunikacji	Zakładany cel
15-40	Kobiety i mężczyźni nastawieni na aktywny tryb życia, poszukujący nowych miejsc do realizacji swoich pasji, łączący przyjemność z edukacją	• Internet, • Media społecznościowe, • Prasa branżowa, • Imprezy kolarskie, • Programy telewizyjne propagujące aktywny tryb życia.	Kilkudniowe wypady, weekendowe wyjazdy na łono natury,
41-55	Kobiety i mężczyźni nastawieni na wypoczynek połączony z okazjonalnym wykorzystaniem roweru, uprawiający „od czasu do czasu” aktywność fizyczną	• Internet, • Portale branżowe, • Targi turystyczne, • Mapy, przewodniki	Pobyt trwający od 4 do 6 dni

56-70	Kobiety i mężczyźni nastawieni na wypoczynek połączony ze zwiedzaniem, uprawiający okazjonalnie aktywność fizyczną	• Prasa codzienna, • Prasa kolorowa, • Przewodniki i inne wydawnictwa drukowane, • Wykłady prowadzone w ramach UTW	Pobyt trwający powyżej 7 dni
--------------	--	---	------------------------------

Tab.9. Grupa docelowa – rynek zewnętrzny

Przedział wiekowy	Grupa docelowa	Środek komunikacji	Zakładany cel
15-40	Mieszkańcy gminy i okolic, aktywnie uprawiający różnego rodzaju sporty oraz osoby planujące rozpoczęcie przygody z rowerem,	• Internet, • Media społecznościowe, • Prasa branżowa, • Prasa lokalna, • Regionalna telewizja	Propagowanie szlaków rowerowych, rozwijanie ambasador marki
41-55	Mieszkańcy gminy i okolic okazjonalnie uprawiający sporty	• Internet, • Media społecznościowe, • Prasa lokalna, • Telewizja śniadaniowa, • Organizacja zawodów i eventów sportowo-rekreacyjnych	Propagowanie zdrowego trybu życia, popularyzacja idei rozwijania szlaków rowerowych. Budowa wizerunku gminy, ambasadorzy marki
56-70	Mieszkańcy gminy nieuprawiający żadnej aktywności fizycznej	• Prasa lokalna, • Regionalne radio, • Telewizja regionalna,	Przybliżanie idei budowy szlaków rowerowych, budowanie pozytywnego wizerunku

Tab.10. Grupa docelowa – rynek wewnętrzny

7.3.1. Reklama

Najbardziej powszechna i popularna forma prowadzenia działalności informacyjnej (marketingowej) prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego. Obejmuje:

- Reklamę w prasie, TV, radiu, Internecie – najczęściej spotykana forma prowadzenia kampanii marketingowej.
- Wkładowki prasowe (insert) – często wykorzystywane w działaniach promocyjnych związanych z marketingiem terytorialnym. Kolportowane zarówno w gazetach codziennych jak i okolicznościowych np. przy okazji targów turystycznych, wydarzeń kulturalnych, imprez masowych itp.

Zalety: szerokie grono odbiorców, dowolne kreowanie treści, niski koszt jednostkowy.

Wady: trudno mierzalna skuteczność, krótki czas życia reklamy.

- Reklamę na zewnątrz i wewnątrz środków transportu – ciekawe rozwiązanie, służące bardziej do budowy wizerunku jednostki samorządu terytorialnego, np. poprzez eksponowanie logotypu, strony internetowej, czy sloganu reklamowego. W przypadku gminy Bukowina Tatrzańska może służyć jako dobry nośnik reklamowy na trasach lokalnych. Koszty zróżnicowane w zależności od stanu taboru samochodowego, tras przejazdów i wielkości środka transportu,
- Reklamę zewnętrzną (billboardy) – często spotykana w dużych miastach. Cechuje ją duża rozpoznawalność, szerokie grono odbiorców. Przeprowadzenie kampanii przy użyciu tego typu nośnika jest kosztownym wydatkiem. Trudno określić skuteczność tego typu kampanii,
- Wywiady sponsorowane – wykorzystywane zwłaszcza na rynku lokalnym, gdzie głównych odbiorców stanowią lokalni mieszkańcy. Wysoka skuteczność przy budowie pozytywnego wizerunku gminy. Niski koszt dotarcia do jednostkowego odbiorcy,
- Reklamę w otoczeniu (ambient) – wysublimowana forma reklamy, bazująca na inteligentnym przekazie. Zalecana przy prowadzeniu kampanii marketingowych nastawionych na wprowadzanie na rynek nowych produktów czy rozwiązań. Jest skuteczna kiedy odbywa się w dużych aglomeracjach miejskich bądź w miejscach o natężonym ruchu,
- Wydawnictwa promocyjne – podstawa prowadzenia każdej kampanii marketingowej w obszarze promocji miejsc i regionów,

- Nowe technologie – wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technicznych służących do promocji miejsca docelowego np., urządzenia GPS, aplikacje mobilne, aplikacje działające w oparciu o media społecznościowe czy geolokalizację.

7.3.2. Public Relations

Uwzględniając charakter gminy Bukowina Tatrzańska oraz pozycję jaką zajmuje w lokalnej gospodarce turystycznej, stosowanie działań PR może przynieść dużo lepsze efekty niż typowa i najczęściej spotykana reklama. Będzie też dużo tańszym rozwiązaniem o zdecydowanie lepszych efektach, które skutkować będzie precyzyjnym dotarciem do grupy docelowej.

Rekomendowane działania PR dla gminy powinny obejmować następujące obszary:

- Wywiady – udzielane zarówno przez władarzy gminy, jak i przez osoby związane z branżą turystyczną, budową szlaków rowerowych, ekologów czy przedstawicieli organizacji pozarządowych. Pojawienie się w mediach tego typu publikacji rozpocznie szum medialny, nagłośni szerszej grupie odbiorców pojawienie się określonego produktu, jakim będą szlaki rowerowe w gminie. W sposób całkowicie zależny od nadawcy komunikatów można przekazywać informacje, rozwiewać wątpliwości społeczności lokalnej, związane z przystosowaniem przestrzeni geograficznej do obsługi ruchu rowerowego, kształtować poglądy,
- Warsztaty robocze – doskonała okazja do zaprezentowania niezależnym dziennikarzom, ekspertom, przedstawicielom urzędów i organizacji pozarządowych planowanych prac, przyjętych rozwiązań technicznych, wprowadzeniu innowacyjnych rozwiązań. Wyjątkowe walory turystyczne występujące na obszarze gminy doskonale nadają się to tego typu działań. Współpraca pomiędzy samorządem lokalnym a nadleśnictwem czy innymi instytucjami przy organizacji rowerowego ruchu turystycznego mogą służyć jako pewien wzorzec dla innych jednostek,
- Podróże prasowe (study press) – warsztaty przeznaczone wyłącznie dla dziennikarzy. Ich celem jest zaprezentowanie osobom w sposób zawodowy zajmującym się pisaniem o turystyce planów związanych z rozwojem infrastruktury rowerowej w gminie.
- Podróże studyjne dla przedstawicieli branży turystycznej, samorządowców. To nic innego jak pochwalenie się dorobkiem, przyjętymi rozwiązaniami, prezentacja oferty turystycznej. To również dobra okazja do nieformalnych rozmów,

- Imprezy promocyjne – celem ich jest popularyzacja szeroko rozumianej aktywności fizycznej związanej z poruszaniem się na rowerach. Integracja różnych wiekowo grup i środowisk społecznych,
- Prowadzenie strony internetowej zawierającej informacje dotyczące przebiegu szlaków, atrakcji turystycznych, miejsc noclegowych itd.,
- Budowanie strategii komunikacji poprzez wykorzystanie mediów społecznościowych zwłaszcza profilu na Facebook, Instagramie oraz kanału na You Tube – jako narzędzia służącego do popularyzacji gminy Bukowina Tatrzańska i jej walorów wśród odbiorców zewnętrznych.

Celem Urzędu Gminy powinno być osiągnięcie wysokiego poziomu rozpoznania gminy, jak też planowanych czy już istniejących szlaków rowerowych oraz zachęcenie konsumentów do wyboru oferty turystycznej. Wykorzystując działania PR ukazuje się gminę i stosowaną przez nią politykę w korzystnym świetle. Kształtowane są też pożądane postawy i zachowania nabywców z segmentów docelowych.

Zalety stosowania public relations:

- Niski koszt – w przeciwieństwie do reklamy, jest tanim instrumentem promocji. W głównej mierze opiera się na pomysłowości i nieszablonowych rozwiązaniach.
- Szeroki zasięg – dostarczenie do dużej grupy odbiorców, co ma związek ze skutecznością kreowania pozytywnego wizerunku,
- W przeciwieństwie do reklamy, działania public relations spotykają się z lepszym odbiorem konsumentów,
- Informacja podana przez media nosi często znamiona obiektywizmu, reklama może budzić złe skojarzenia czy wręcz podejrzenia,
- Precyzyjne dotarcie do odbiorcy. Za pomocą prasy specjalistycznej można dotrzeć do wąskiej grupy zainteresowanych.

Wady PR:

- Ograniczony, podobnie jak w przypadku reklamy wpływ na efekty działań,
- Czasochłonność przygotowania,
- Długi czas oczekiwania na rezultaty.

7.4. Rekomendowane środki promocji

7.4.1. Media

Współpraca z mediami (tradycyjne, elektroniczne, społecznościowe) w klasyfikacji instrumentów komunikacji marketingowej mieści się w grupie public relations. Segmentacja mediów pozwala na wyróżnienie następujących rodzajów:

- Media prasowe, obejmujące dzienniki i czasopisma,
- Media elektroniczne, które tworzą: radio i telewizja, serwisy www, poczta elektroniczna, social media.

Poniższa tabela zawiera zestawienie rekomendowanych mediów, które powinny być zaangażowane w kampanię marketingową dotyczącą promowania nowych szlaków rowerowych na terenie gminy Bukowina Tatrzańska.

l.p	Nazwa medium	Rodzaj	Grupa docelowa
1.	Rowertour	Miesięcznik	Osoby uprawiające turystykę rowerową krótko i długookresową, w przedziale wiekowym 28-55 lat, mieszkańcy dużych i średnich miast, dobrze wykształceni
2.	Bikeboard	Miesięcznik	Pasjonaci MTB, czynnie uprawiający kolarstwo górskie, mieszkańcy dużych i średnich miast,
3.	Bike – Magazyn MTB	Miesięcznik	Magazyn adresowany do fanów kolarstwa górskiego jak i szosowego. Poczytny w przedziale wiekowym 21-55 lat wśród mieszkańców dużych miast.
4.	Bikeworld.pl	Portal www	Jeden z najpopularniejszych portali rowerowych w Polsce. Adresowany do miłośników kolarstwa MTB i szosowego. Przedział wiekowy 16-50 lat.
5.	Polska Press (min. Dziennik Polski, Gazeta Krakowska, Dziennik Bałtycki, Gazeta Pomorska, Gazeta Wrocławska i wiele innych)	Dziennik	Jedna z największych grup wydawniczych w Polsce, wydająca kilkanaście różnych tytułów w całym kraju. Znacząca grupa czytelnicza, duża wiarygodność oraz poczytność. Grupa docelowa w wieku 25-65 lat, mieszkańcy małych średnich i dużych ośrodków miejskich.
6.	Radio Kraków, RMF, Złote Przeboje	Radio	Słuchacze w różnym wieku w zależności od słuchanej przez odbiorców stacji. Duża grupa docelowa. Wskazane krótkie newsy, raz na miesiąc.
7.	TVP Kraków, TVSilesia, Polsat,	Telewizja	Program TV na zasadzie lokowania produktu, news.

Tab.11. Media rekomendowane do budowy przekazu marketingowego.

Prowadzenie działań z zakresu public relations zamiast typowych akcji reklamowych, w ocenie piszących przedmiotowe opracowanie, będzie dużo skuteczniejszym działaniem, które przyniesie wymierne korzyści w postaci:

- Budowy pozytywnego wizerunku gminy Bukowina Tatrzańska wśród jej mieszkańców. Uczynienie z nich ambasadorów będzie dużym wyzwaniem, ale to osoby na co dzień zamieszkujące gminę mogą w najlepszy sposób przyczynić się do budowy jej pozytywnego wizerunku oraz systemu szlaków rowerowych,
- Wykorzystanie mediów branżowych (rowerowych) przyczyni się do popularyzacji gminy wśród osób już czynnie jeżdżących na rowerach. Są to osoby, które poszukują odpowiednich miejsc do realizacji swoich pasji związanych z MTB czy kolarstwem szosowym. Równie ważna jest grupa turystów podróżujących na rowerach, która poszukuje miejsc ciekawych pod względem krajoznawczym,
- Dzienniki ogólnopolskie i regionalne będące własnością Polska Press. Portfolio tej grupy wydawniczej tworzy kilkanaście tytułów ukazujących się w różnych regionach całej Polski. Wykorzystanie tego kanału dystrybucji pozwoli na dotarcie do szerokiego grona odbiorców w różnym przedziale wiekowym i statusie materialnym. Pozwoli na skuteczne kreowanie wizerunku gminy jako miejsca doskonałego do uprawiania turystyki. Wykorzystanie w działaniach PR jednej spółki medialnej pozwoli obniżyć koszty związane z publikacją materiałów prasowych,
- Wykorzystanie anteny radiowej pozwoli na poinformowanie odbiorców o produkcie, być może zapadnie im w pamięć. Ważnym jest, aby za przekazem radiowym poszły treści informacyjne w portalach internetowych czy prasie codziennej. Wzmocni to przekaz i pozwoli na wydłużenie „życia” informacji,
- Wykorzystanie telewizji w przekazywaniu informacji marketingowych to jedno z najskuteczniejszych narzędzi. Współpraca z TVP Kraków zapewni dostęp do pozostałych ośrodków regionalnych i ich czasów antenowych. TVP Silesia realizuje kilka programów związanych z szeroko rozumianą turystyką. Polsat, który angażuje się w programy sportowe, poszukuje w swoich ramówkach miejsc ciekawych w których można aktywnie się realizować. Ze względu na wysokie koszty związane z transmisją programów telewizyjnych zaleca się stosować przekaz informacyjny w postaci newsów.

Podsumowanie

Przeprowadzone prace związane z inwentaryzacją terenową obszarów na których można rozwijać szlaki rowerowe w gminie Bukowina Tatrzańska pozwoliły na z formułowanie następujących wniosków.

1. Gmina posiada duży potencjał turystyczny w postaci ciekawego ukształtowania terenu, atrakcji turystycznych oraz walorów przyrodniczo-krajoznawczych,
2. Gmina posiada doskonałe predyspozycje do rozwoju ruchu turystycznego w oparciu o turystykę aktywną,
3. W sposób skuteczny i efektywny można stworzyć od podstaw markowy produkt turystyczny w postaci systemu szlaków rowerowych ze szczególnym uwzględnieniem „Szlaku Górnej Białki”,
4. Z uwagi na przebieg „Szlaku Górnej Białki” przez tereny przyrodniczo cenne konieczne staje się uzyskanie niezbędnych zezwoleń (obszar Natura 2000),
5. Bagniste podłoże wymusza będzie na inwestorze zastosowanie kładek co dodatkowo podniesie koszty budowy szlaku,
6. Zaplanowane działania związane z zarządzaniem system szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych) mogą być jednym z elementów budowy przewagi konkurencyjnej, która w połączeniu z szerokimi działaniami marketingowymi wpłynie na zwiększenie ruchu turystycznego w gminie i regionie,
7. Turystykę rowerową należy rozwijać w oparciu o cztery ośrodki stanowiące zaplecze noclegowe dla przyjezdnych gości (Białka Tatrzańska, Czarna Góra, Bukowina Tatrzańska, Jurgów),
8. Podzielenie działań związanych z organizacją ruchu rowerowego na etapy (I, II i III etap realizacji) pozwoli na szybsze uruchomienie szlaków rowerowych,
9. Transgraniczny charakter szlaków rowerowych w gminie pozwoli na ubieganie się o środki finansowe w ramach pierwszej osi priorytetowej Programu Interreg VA Polska – Słowacja 2014 – 2020 - „Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza”,
10. W celu rozwoju turystyki rowerowej w gminie w oparciu o istniejący potencjał należy opracować spójną kampanię marketingową, której celem będzie budowa wizerunku gminy

jako obszaru recepcji turystycznej związanej z uprawianiem szeroko pojętej turystyki rowerowej,